

Mearrádusa diehtunaddin -oasi mearrádusa oaidninláhkái doallan mearreáigi lea divvojuvvon hálddašanlága 51§ vuodul (čállinfeaila).

*Jukka Bisi
Bivdodoallohoavda*

*Olli Urpanen
Guollebivddu njunuš áššedovdi*

Addojuvvon Vandas 20.12.2023

MEAH CIRÁĐĐEHUSA MEARRÁDUS MH 7030/2023/08.02.00

Guolástanlobiid guvllolaš dihtomeriin Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain sihke Soađegili gielddas Sámi bálgosa guovllus jagiide 2024-2025

Deanu ja Njávdáma, Doallánjoga ja Báhcaveaji, Duortnus- ja Ovnnesjoga čázadagaid luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid goskevaš guvllolaš lobiid dihtomeriin Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain jagiide 2024-2025

Addojuvvon Vandas 12.12.2023

Mearrádus

Meahciráđđehus lea dán mearrádusas nannen guvllolaš guolástanlága 5 §:s oaivvilduvvon guollebivddu goskevaš dihtomeriid ja guolástanlága 10 §:a luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid sierralobiid dihtomeriid Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain. Dihtomearit gusket Meahciráđđehusa hálddašan stáhta čáhceviidodagaid geavaheamis guolástussii. Nannejuvvon dihtomeriid galgá čuovvut miedihettiin lobiid dahje attedettiin muđuid guolástanvuoigatvuođaid.

Guolástanlága 10 §:a 1 momeantta mielde Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldda olbmui lea vuoigatvuohta oažžut persovnnalaš nuvtá guolástanlobi ovdalis máinnašuvvon gielddain lean stáhtii gullelaš čáhceguovlluide. Guolástanlága 10 §:a 2 momeantta mielde Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldda olbmui lea vuoigatvuohta lotnut Meahciráđđehusas persovnnalaš áigodatlobi, mii addá vuoigatvuođa vuoggabivdúi Meahciráđđehusa ásahan lohpeeavttuid siste olbmo ruovttugielddas lean stáhtii gullelaš Deanu ja Njávdáma, Doallánjoga ja Báhcaveaji, Duortnus- ja Ovnnesjoga čázadagaid luosa ja dápmoha goargŋunguovlluin.

Dát gieldda olbmuid áigodatlobi oassi lea válđojuvvon vuhtii guvllolaš oanehisáigge lohpejándor-dihtomeriid meroštallama ja nannema oktavuodas. Dihtomearit leat sirrejuvvon gielddaid ja lohpeguovlluid bokte. Luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid dihtomearri meroštallan vuodđuduvvá guolástanlága 10 §:a 3 momentii: “Ovdalis 2 momeanttas oaivvilduvvon luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid guollebivddus oassi várrejuvvo miedihuvvot Meahciráđđehusas addojuvvon lága 18 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon guvllolaš guollebivdodihtomearriin.”

Guvllolaš guolástanlobiid bokte mearrádusas leat sirrejuvvon stággobivddu ja bivddusguolástusa guvllolaš dihtomearit. Luosa ja dápmoha goargjinguovlluid dihtomearit leat sirrejuvvon gielddaid ja lohpeguovlluid mielde. Dihtomearit leat almmuhuvvon lohpejándorin ja áigodatlohpin.

Dihtomearremearrádusas ovdan buktojuvvon lohpeguovlluid lohpeimearit ja guollebivddu ordnen lea giedahallon golggotmánus 2023 Eanodaga (1.11.) ja Anára (2.11.) ja Ohcejoga (30.10.) ráđđádallangottiin gielddaid guovdu, maid cealkámušat leat girjejuvvon čoahkkinbeavdegirjái. Ráđđádallangottiid bargun lea ee. giedahallat stáhta eana- ja čáhceguovlluid ja daidda gullevaš luondduresussaid suvdilis ávkkástallama ja dikšuma (láhka Meahciráđđehus 234/2016 39 §).

Sámedikkis addojuvvon lága (974/1995) 9 §:s oaivvilduvvon ráđđádallangeatnegasvuoda vuodul virgeoapmahaččat ráđđádallet sámedikkiin buot sámiid ruovttuguovllu goskevaš viiddis ja mearkkašahhti doaibmabijuin. Ráđđádallangeatnegasvuoda ollašuttimin áššáigullevaš virgeoapmahaš galgá varret sámediggái vejolašvuoda gullojuvvot ja ráđđádallot áššis. Sámedikkis addojuvvon lága (974/1995) 4 §:a mielde sámiid ruovttuguovlluin oaivvildit Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddaid ja Soađegili gielddas lean Sámi bálgosa guovllu. Dihtomearremearrádusas lea gevvojuvvon ráđđádallamat 29.9., 8.11. ja 14.11.2023 Meahciráđđehusa ja sámedikki gaskka. Lassin dihtomearrádusas lea bivdojuvvon 23.10.2023 nuortalašlága (253/1995) 56 §:a vuodul girjjálaš cealkámuš Nuortalaččaid siidačoahkkimis.

STÁGGOBIVDOLOBIT (EAI GUOSKKA GIELDDA OLBMUID NUVTTÁ GUOLÁSTANLOBI)

Lohpeguovlluguovdasaš stággobivdodihtomearit jagiide2024–2025

Gielda	Lohpeguovlu	Lohpejándoriid ja áigodatlobiid mearri jahkásaččat
Eanodat	1401 Giehtaruohtas-Dárvvat	8100 jdr ja 200 áigodatlobi
Enodat	1402 Gárasavu-Heahtta	8100 jdr ja 200 áigodatlobi
Anár	1508 Leammi álbmotmeahcci	1600 jdr
Anár	1505 UK-álbmotmeahcci	2800 jdr ja 50 áigodatlobi
Anár	1501 Muotkkeđuottar-Gálddoaivi	5300 jdr ja 150 áigodatlobi
Anár	1502 Váhčir	5300 jdr ja 150 áigodatlobi
Anár	1503 Bátneđuottar-Čárbmađuottar	5300 jdr ja 150 áigodatlobi
Anár	1506 Anára vánddardanguovlu	2800 jdr
Anár	1504 Anárjávri	14000 jdr ja 500 áigodatlobi
Ohcejohka	1301 Báišđuottar	1600 jdr ja 100 áigodatlobi
Ohcejohka	1302 Gálddoaivi	2400 jdr ja 100 áigodatlobi

**BIVDDUSLOBIT (EAI GUOSKKA GIELDDA OLBMUID NUVTTÁ GUOLÁSTANLOBI)
Bivdduslohpedihtomearit Anára, Eanodaga ja Ohcejoga gielddain jagiide 2024–2025**

Gielda	Lohpeguovlu	Lobiid mearri
Eanodat	1210 Eanodaga bivdduslohpi	200 sáimma (eanemustá 4 sáimma/lohpi)
Anár	1250 Anárvávri	1500 sáimma (eanemustá 4 sáimma/lohpi)
Anár	1252 Anárvávri oalgečázit	800 sáimma (eanemustá 4 sáimma/lohpi)
Ohcejohka	1201 Ohcejoga duottarčázit	100 sáimma (eanemustá 4 sáimma/lohpi)

Bivdduslohpedihtomearit Soađegili gielddas Lappi bálgosa viidodagas jagiide 2024–2025

Gielda	Lohpeviidodat	Bivddusovttadagaid mearri
Soađegilli	1283 Kuutusjávri	60 sáimma (eanemustá 4 sáimma/lohpi)
Soađegilli	1280 Bajit Garvinjávri	50 sáimma (eanemustá 4 sáimma/lohpi)
Soađegilli	1281 Vuolit Garvinjávri	50 sáimma (eanemustá 4 sáimma/lohpi)
Soađegilli	1293 Kopsusjávri	64 sáimma (eanemustá 4 sáimma/lohpi)
Soađegilli	2013 Luirujávri	144 sáimma (eanemustá 4 sáimma/lohpi)
Soađegilli	1295 Soabbatjávri	gullá 1296 Lokka dihtomearrái
Soađegilli	1296 Lokka	eanemustá 33 000 sáimma
Soađegilli	1297 Poartabákti	eanemustá 16 000 sáimma

**LUOSA JA DÁPMOHA GOARGDUNGUOVLLUID GUVLLOLAŠ LOBIID DIHTOMEARIT
GUOLÁSTANLÁGA 10 § 2 MOMEANTTAS OAIVVILDUVVON ČÁZÁDAGAIN (EAI
GUOSKKA GUOLÁSTANLOBIID, MAT VUVDOJUVOJIT GIELDDA OLBMUIDE)**

Lohpeguovllugovdasaš luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid guollebivddu dihtomearit jagiide 2024–2025. Dihtomearit leat almmuhuvvon lohpejándoriiguin.

Gielda	Lohpeguovlu	Lohpejándoriid mearri jahkásaččat
Eanodat	1423 Leahttáseatnu	1500-2000 jdr ^{a)}
Eanodat	1426 Doareseanu	300 jdr
Eanodat	1432 Boazoeatnu	1200 jdr
Eanodat	1436 Jiehtájohka	250 jdr
Eanodat	1440 Bálojohka	250 jdr
Eanodat	1442 Ovnnesjohka	900 jdr
Eanodat	1449 Bievrrášjohka	600 jdr

Eanodat	1456 Geahkkil	500 jdr
Anár	1565 Njáv dán, vuolleoassi	800-1200 jdr ^{a)}
Anár	1566 Njáv dán, badjeoassi	380 jdr
Anár	1567 Silisjohka	110 jdr
Anár	1581 Avviljohka, Tovâsjuuhâ - Apisjuuhânjälmi	1150 jdr
Anár	1582 Avviljohka, Guhtur	500 jdr
Anár	1583 Avviljohka, Leammi álbmotmeahcci	250 jdr
Anár	1586 Riebanjohka	250 jdr
Anár	1590 Soajtejohka	120 jdr
Anár	1591 Tovâsjuuhâ	120 jdr
Anár	1545 Lohttu	385 jdr
Anár	1549 Kolmâsjuuhâ	100 jdr
Anár	1551 Šuomâ	900 jdr ^{b)}
Anár	1526 Kiäptuvei	200 jdr
Anár	1527 Juvdu, Vuolleguoika	400 jdr
Anár	1528 Juvdu, badjeoassi	900 jdr
Anár	1531 Fášku, Leammi álbmotmeahcci	70 jdr
Anár	1532 Fášku, vuolleoassi	70 jdr
Anár	1509 Leammi	200 jdr
Anár	1523 Giellájohka	400 jdr
Anár	1524 Gámasjohka	1000 jdr

^{a)} = Lohpejándoriid meari sáhtá dárkkálmahtit dárbbu mielde jahkásaččat molsašuddangaska rámmaid siste luosaid meari mielde dahje ođđasut dutkandieđu vuodul

^{b)} = Vuodjuvvo vuosttažettiin Soađegili gieldda olbmuide. Badjel báhcán dihtomeari sáhtá jahkásaččat luvvet vuovdimassii 15.6., jus lobit leat vuovdekeahhtá.

Luosa ja dápmoha dakkár goargŋunguvlui gullevaš lohpeguvlui dahje dan oassái, mas lea eiseválddi nannen dahje láhkaásaheapmái vuodđuduvvi guolástangiellidus dahje guolástanráfáidahttin, dohko eai miediuvvo sierra lobit guolástangildosa dahje -ráfáidahttima fámus leahkima áiggis. Lobiid miediheami sáhtá ráddjet maiddái guollešlájaid hedjonan dili dan gáibidettiin. Goargŋunguvlluid ráját sáhttet dárkkistuvvot ovdamearkan ođđa dutkandieđu dahje goargŋunguovlomuddema duogábealde lean suodjalandárbbuid dan doarjjodettiin.

Luosa ja dápmoha goargŋunguvlluid bokte lohpeguovlluid dárkilut válddahallamat čázádatguovlluid guovdu leat buktojuvnon ovdan mildosis 1. Lohpeguovlluid sajádat kárttas lea bukton ovdan mildosis 2. Lohpeguovlluid kárttat ja guovlluguovdasaš govvádusat buktojuvvojit ovdan Meahciráđđehusa rektikartta.fi ja eräluvut.fi -bálvalusain. Lohpeguovlluid rájaid meroštallamis leat heivehan Anára ja Eanodaga guolástanviidodagaid meroštallan luosa ja dápmoha goargŋunguvlluid rájaid ja Deanu čázádatguovllus dan oalgečáziid guovlluid, mat leat meroštallon guolástannjuolggadusas.

Vuoduštusat

Dán dihtomearremearrádusa vuodđun lea meahciráđđehuslága 18 §:a (guolástanlobiide guoskevaš guvllolaš dihtomearit) ja guolástanlága 5 §:a ja 10 §:a (luosa ja dápmoha goargŋunguovlluide mieđihanláhkái lean guvllolaš guolástandihtomearit) sihke maŋŋeleappos ovdan buktojuvvon eará seadusvuodđui dan láhkái, ahte guolástanlága 1 § ulbmil ollašuvvá Meahciráđđehusa hálddašan stáhta čáhceviidodagain Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain ja Soađegili gielddas Sámi bálgosa guovllus.

Dihtomearremearrádusas báikkálaš guollebivdu lea váldon vuhtii ja sámekultuvrra hárjeheapmi sámiid ruovttuguovllus lea dorvvastuvvon maiddái guolástanordnemiid ektui fámus lean, guollebivddu mudden, lágaid ja ášahusaid mielde. Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddas ássan olbmui lea vuoigatvuohta nuvtá lohpi guolástanlága 10 §:a mielde ruovttugielddaset gullevaš stáhta čáhceguovlluin. Sis lea vejolaš bivdit guoli nuvtá stákkui ja bivdosiiguin earret luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid. Luosa ja dápmoha goargŋunguovlluide gieldda olbmui lea vejolašvuohta lotnut áigodatlobi, mat leat váldon vuhtii guovlluid eará dihtomeari meroštalladettiin.

Gávppálaš guollebivdui ja guollečáziid láigoheapmái guoski mearrádušat dahkkojit meahciráđđehuslága 18 § 3 momeantta mielde virgeolmmošmearrádušas, dalle daidda ii sierra dárbbas nannet guvllolaš dihtomeari. Gávppálaš guollebivdu gullá guolástanlága 10 §:s oaivvilduvvon Davvi-Sámi guolástanlohpi. Davvi-Sámi nuvtá guolástanlohpi vuoigadahtton olmos lea ovdasadi go mieđihuvvojit lobit gávppálaš guollebivdui stáhta čáziin Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain. Gávppálaš guollebivddu lohpeamearrádušat dahkkojit lohpeáigodahkii 2024-2025. Lohpeamearrádušas fámus leahkin gáibida fámus lean Meahciráđđehusa guollebivddu dihtomearremearrádusa. Sámi bálgosa guovllu (Lokka-Poartabákti) gávppálaš guollebivddu dálá lohpeamearrádušat leat fámus jagi 2024 lohpii, man maŋŋá ordnejuvvo ođđa lohpeohcan jagiid 2025-2029 gávppálaš guollebivddu lobiin.

Meahciráđđehus lea dihtomeriid nannedettiinis váldán vuhtii guolástanvuoigatvuođaid, mat vuodđuduvvet láhkii ja oamastanvuoigatvuhtii ja daidda buohtastahtti vuoigatvuođaide Meahciráđđehusa hálddašan eanan- ja čáhceviidodagain. Dákkáraš vuoigatvuođat leat ee. guolástanlága 7 § mielde oaggun, oaggun jieŋa alde ja vuoggaguolástus, guolástanlága 41 § ja 45 § addin fápmudusain mieđihuvvon guolástanlobiiguin guolásteapmi sihke guolástuslága 10 §:s oaivvilduvvon Eanodaga, Anára dahje Ohcejoga gielddas fásta orru olmo nuvtá lohpi guolástussii namuhuvvon gielddaid stáhta čáhceviidodagain sihke guolástanlága 6 §:s oaivvilduvvon sierravuodot guolástanovddut stáhta čáhceviidodagain. Dihtomearit leat nannejuvvon nu, ahte namuhuvvon vuoigatvuođat eai loavkiduvvo. Dát dáhpáhuvvá várrogasvuodáprinsihpain sihke ollahuvvan lohpevuodimis ja -geavadiin hápmahuvvan vásáhusaid vuodul. Guolástanlága 7 §:s oaivvilduvvon guolástanlosáduš (oaggun, jieŋa alde oaggun, vuoggaguolástus guollenáliiddikšunmávssu vuodul), guolástanviidodagain lea váldojuvvon vuhtii dihtomeriid meroštallamis Luondduriggodatguovddáža čoaggin guolástan- ja sálašdieđuid vuodul guolástanviidodagaid guovdu (Eskelinen & Mikkola 2019). Dihtomeriid meroštallamis leat dasa lassin váldojuvvon vuhtii guolásteddjiid Meahciráđđehussii sádden sálašmáhcahagat.

Dihtomeriid meroštallamis vuhtii váldon sierravuodot guolástanovddut

Meahciráđđehusa dihtomeriid meroštallamis leat vuhtiiváldon guolástanlága 6 §:s oaivvilduvvon sierravuodot guolástanovddut stáhta čáziin guolástanlága 43 §:s ja 44 §:s ášahuvvon vugiin.

Guolástanlága 43 §:s oaivvilduvvon sierra guolástanovdoguovlluid oasil suvdilis guolásteami eanemus mearri lea vuhtiiváldon máinnašuvvon paragrafa 2 momeantta mielde. Momeanttas ášahuvvo, ahte stáhtii gullán čáhceviidodagas lean sierra guolástanovdoguovllus guolástanvuoigatvuohta juohkása nu, ahte bealli guolástanovdoguovllu suvdilis guolásteami eanemus mearis gullá stáhtii ja bealli sierravuodot

guolástanovdduid osolašgiddodagaide earret Anárjávrris, gos stáhtii gullet guokte goalmádasa ja sierravuđot guolástanovdduid osolašgiddodagaide okta goalmádasa suvdilis guolásteami stuorámuš mearis. Guolástanlágas mearriduvvon sierraákkalaš guolástanvuoigatvuohta ii eastte dán dihtomearremearrádusas oaivvilduvvon guollebivddu maiddá guolástanviidodagain, gieldda olbmuid hárjehan guollebivddu, nuortalaččaid guollebivddu nuortalašguovllus, almmolaš guollebivddu guolástanlága eaktudan suvdilis ávkkástallama mielde.

Guolástanlága 44 §:s oaivvilduvvon sierra guolástanbáikkiid oasil suvdilis guolásteami eanemus mearri lea vuhtiiváldon máinnašuvvon paragrafa 1 momeantta mielde oppalohkái guolástanovddu hálddašeddjiide gullevažžan.

Dihtomearremearrádusa bistin

Dát mearráduš lea dahkkon 2-jahkásažžan áigodahkii 2024-2025.

Luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid lohpedihtomearit stáhta čáziin čázadagaid guovdu

Dihtomeari bidjan čázadagaid guovdu doarju guolástanlága 10 § 2 momeanttas máinnašuvvon guovddáš johttiguollečázadagaid guollebivddu ordnema johttiguollenáliid dorvvasteaddji suvdilis vugiin nu, ahte luossa- ja dápmotnáliid sierralágan dilis váldojuvvojit vuhtii. Dihtomeariid meroštallan vuodđuduvvá buoremus dieđalaš dutkan- ja čuovvundihtui mii lea geavaheamis dahje dieđalaš árvoštallamii dan čázadaga luossa- ja dápmotnáliid dilis, čázadaga veajetbuvttadanvejolašvuođain ja ulbmillaš goddonáli sturrodagas sihke guolástandeattus. Lohpejándorat leat meroštallojuvvon ja čuozihuvvon čázadagaid siste váldimiin vuhtii čázadagaid árvoštallon buvttadannávcca ja guollenáliid lunddolaš eallingierddu. Goargŋunguovlluin stáhta čáziin leahkki sierra guolástanovdoviidodagaid sierravuđot guolástanovddut leat váldon vuhtii dihtomeariid meroštallamis ja čuoziheamis.

Eará čáziid stággobivdolohpedihtomearit ja bivddusguolástanlohpedihtomearit stáhta čáziin

Dihtomearremearrádusain meroštallo guvllolaččat Meahciráđđehusa vuovdin stággobivdo- ja bivddusguolástanlobiide vuodđuduvvi guollebivddu ordnema almmolaš linjen ja mearri guovlluid mielde. Dihtomeari ásaheapmi čázadagaid guovdu doarju guolástanlága 1 § ulbmila ordnet guolleváriid ávkkástallama ja dikšuma suvdilis vugiin nu, ahte guollenáliid lunddolaš eallingierdu ja guolleriggodagaid máŋggabealatvuohta váldojuvvo vuhtii.

Bivdduslohpedihtomeari gokčá bivddusguolástusa Meahciráđđehusa lobiiguin. Bivdduslohpeguovlluid ámmátguollebivdu lea váldon vuhtii dihtomeariid meroštallamis. Juos bivdduslohpeguovlluin báhcá jahkásaš bivdduslohpedihtomeari geavatkeahttá, sáhtta guollečáziid dikšuma ja gávppalaš guollebivddu ovddideami várás dihtomeari dárbbu mielde ávkkástallat maiddá gávppalaš guollebivdui ja nuppe gežiid.

Guolleváriid suvdilis geavaheapmi ja guollebivddu stivren ja mudden

Suvdilis guollebivddu eanemusmearri lea meroštallojuvvon buoremus oažžumis lean dieđu vuodul. Meroštallamis leat ávkkástallan Davvi-Sámi čázadagaide goskevaš dieđalaš dutkan- ja čuovvundieđuid sihke várrugasvuoda vuodđojurdaga ja Meahciráđđehusa guolástanlohpevuovdimis ja -geavadagain čoggon vásáhusa. Lohpedihtomeariid meroštaladettiin leat ávkkástallan Luonddováriidguovddáža čoaggán sálašdieđuid luosa ja dápmoha goargŋunguovlluin. Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldda olbmuid áigodatlobiid oassi (guolástanláhka 10 § 2 momeanta) lea váldon vuhtii guovlluid guovdu oanehisáigodaga lohpejándordihtomeariid meroštaladettiin ja nannedettiin. Árvoštallan áigodatlobiiguin dáhpáhuvvan guolástandeattus vuodđuduvvá eanaš jagiid 2017-2023 lohpevuovdima ollašuvvamii ja

árvoštallojuvvon guolástandeaddagii gieldda olbmuid guollebivddu bokte. Fuomášan veara lea maiddá dat, ahte maiddá báikkálaččain lea vejolašvuohta skáhppot oanehisáigge jándorlobiid guollebivdui.

Luosa ja dápmoha goargŋunguovlluid ja stággo- ja bivddusguolástusa dihtomeriid nannedettiin lea dasa lassin leamaš ággan dat, ahte guolástettiin geahččaluvvo guolástanlága 1 § mielde dorvvastit guolleváriid suvdilis ja máŋggabealat buvttadeapmi, guollenáliid lunddolaš eallingierdu ja guolleváriid ja eará čáhceluonddu máŋggabealatvuođa ja suodjaleami ja ahte guollenálii ávkkástallo jierpmálaš vuođuin ja válđojit vuhtii guolleekonomalaš bealit.

Deanu oalgečáziid buohta dihtomeriid rehkenastimis leat atnán ávkin guhkes áigegaskka sálašmeriid (1976-2022) ja ovddit gieldda olbmuid nuvtá guolástanlobiiguin ollašuvvan guollebivddu meari. Lohpejándorat leat rehkenastujuvvon ja čujuhuvvon Deanu čázádatguovllu siste ja válđán vuhtii čázádaga dalá buvttadannávcca ja guolleváriid lunddolaš eallingierddu. Luossanáliid dikšunplána bohtá bohttevuođas stivret stáhta čáziid ávkkástallama. Smávit oalgejogaid guollenáliid dilis, guolástandeattus ja sálašmeriin eai leat oazžumis doarvái dárkilis dieđut, nuba daidda eai vuovdde lobiid oppanassiige várrugasvuođaprinsihpa mielde.

Geavu luonddumeahcis guolástusas mearriduvvo muhtun stáhta oamastan guovlluide vuodđuduvvon álbmotmehciin ja luonddumehciin (18.12.1981/923) addojuvvon ásahusa 6 paragrafas, man mielde Geavu luonddumeahcis guollebivdu lea báikkálaš olbmuide lobálaš. Dáinna njuolggadusain stáhta doaimaváldi ráddjejuvvo nu, ahte guolástanlobiid sáhtta mieđihit dušše báikegotti olbmuide. Áigodahkii 2024-2025 Gevvui eai mieđit oanehisáigge jándorlobiid. Ohcejoga gieldda olbmuide mieđihuvvojit áigodatlobit gieldda guovdu (guolástanláhka 10 § 2 mom).

Davvi-Sámi gieldda olbmuid vuoggabivddu (guolástanláhka 10 § 2 mon.) áigodatlobiid guollebivdu mearridit lohpeeavttuiguin, mat leat sálašdihtomearit guolásteaddji guovdu, sállasa raporterengeatnegasvuohta ja earát almmolaš ja lohpeguovllu guovdu lean ráddjehusat. Dávisteaddji ovttaskas áššiid guollebivddu stivren čáhceguovllu guovdu ja mudden gullá maiddá vuvdojuvvon oanehisáiggi stággobivdolojiide, maid dihtomearit leat dán mearrádusain nannejuvvon. Sálašraporeteremii gullevaš oppalašeaktu guoská buot mieđihuvvon lobiid. Meahciráđđehusa guolástanlobit eai atte vuoigatvuođa bivdit ollásit láigohuvvon čáziin, guollešaddadan- dahje eará ráfáidahtton čáziin.

Gáldut

Eskelinen, P. & Mikkola, J. 2019. Vuoggabivdu guolledoalloguovlluin. Luonddusuorggi ja biodoalu dutkamuš 75/2019. Luondduriggodatguovddáš. Helsset. 30 s.

Láhkačuoggát

Láhka Meahciráđđehusas (234/2016), 5 §, 18 §, 39 §
Guolástanláhka (379/2015), 1 §, 5 §, 6 §, 8 §, 10 §, 41 §, 43 §, 45 §, 63 §
Láhka sámedikkis (974/1995), 4 §, 9 §
Nuortalašláhka (253/1995), 9 §
Ásahus muhtun stáhta oamastan guovlluide vuodđuduvvon álbmotmehciin ja luonddumehciin (18.12.1981/932)

Nuppástusohcan

Dán mearrádussii duhtameahtton oazžu ohat dasa Davvi-Suoma hálldahusrievttis váidimiin nuppástusa dađi mielde go hálddašanáššiin addojuvvon lágas (808/2019) mearriduvvo.

Váidínčujuhus lea mielddusin.

Mearrádusa ollašuhttin

Dán mearrádusa sáhtá ollašuhttit nuppástusohcamis fuolakeahhtá.
Nuppástusohcaneiseváldi sáhtá goitge gielddit mearrádusa ollašuhttima.

Ákkastallamat: Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gieldda olbmuid riekti oažžut guolástanlága 10 §:a mielde mieđihuvvon guolástanlobi gáibidit dihtomearremearrádusa ollašuhttima seammás váidináiggi maŋŋá, vai lobiid addin sáhtá joatkašuvvat almmá gaskkalduhttimiid ovddit dihtomearremearrádusa nogadettiin 31.12.2023. Mearrádusa ollašuhttin addá vejolašvuoda bivdodoallohoavdda guolástanlobiid guoskevaš mearrádusdoaimbaválddi delegerema (Meahciráđđehusláhka 18 § 3 mom), mii lea lohpevuovdima ollašuhttima deatlaš gáibáduš. Lassin mearrádusa ollašuhttimiin sihkarastit guolleváriid suvdilis ávkkástallama ovddit dihtomearremearrádusa nogadettiin.

Mearrádusa diehtunaddin

Dát mearráduš addojuvvo diehtun almmolaš diehtunaddima bokte. Mearráduš lea oaidninláhkái 22.1.2024 rádjái Meahciráđđehusa guovddášovttadagas (Ratatie 11, 01300 Vanda), Meahciráđđehusa Avvila bálvalanbáikkis (Sairaalanatie 3 B, 99800 Avvil), Meahciráđđehusa Davvi-Sámi luondduguovddáš Siiddas (Inarantie 46, 99870 Anár) ja Meahciráđđehusa Duottar-Sámi Luondduguovddášis (Peuratie 15, 99400 Eanodat) sihke www.eräluvut.fi-siidduin ja www.metsa.fi-siidduin. Áššegirjji oaidninláhkái bidjamis almmuhuvvo virggálaš bládis sihke dasa lassin čuovvovaš aviissain: Helsingin Sanomat, Lapin Kansa ja Kaleva.

Bivdodoallohoavda

Jukka Bisi

Guollebivddu njunuš áššedovdi

Olli Urpanen

MIELDDUS 1

Lohpeguovllut čázádagaid mielde

Čázádat ja lohpeguovllu nummir	Lohpeguovlluid ráját
Njávdáma čázádat	
1565 Njáv dán, vuolleoassi	Njáv dán riikkarájás Opukasjáv rái
1566 Njáv dán, badjeoassi	Njáv dán Opukasjávrris Idjáv rái
1567 Silisjohka	Silisjohka Opukasjávrris Stuorra Silisluobbalii
Doallánjoga čázádat	
1545 Luttojoki	Lohttu riikkarájás Vellisärpimäoja njálmmi rád jái.
1549 Kolmosjoki	Kolmäsjuuhâ Lohtus Kolmäsjávrii
1551 Suomujoki	Šuomâ Lohtus Lankojärvii
Báhčaveaji čázádat	
1523 Giellájohka	Giellájohka Gámasjogas Gáregasnjárggagainnu šaldái
1524 Gámasjohka	Giellajoganjálmmis Moškisjávrii
1526 Kiäptuvei	
1527 Juvdu, Vuolleguoika	Juvdu E75 geainnu šaldis Vuolleguoikkaovái
1528 Juvdu, badjeoassi	Juvdu Njoammelguoikkaovvis Solojáv rái
1531 Fášku, Leammi álbmotmeahcci	Fášku Fáškujávrris Guoikkaovái
1532 Fášku, vuolleoassi	Fášku Guoikkaovvis Báđárjáv rái
1509 Leammi	Leammi Báđárjávrris Ravadassii
1581 Avviljohka, Továskuošká - Apisjuuhânjälmi	Avviljohka Lääbispuális Apisjuuhânjälmi
1582 Avviljohka, Guhtur	Avviljohka Apisjuuhânjälmi Leammi álbmotmeahci rád jái
1583 Avviljohka, Leammi álbmotmeahcci	Avviljohka Leammi álbmotmeahci rájás Gorsaájanjälbmái
1586 Riebanjohka	Riebanjohka Huvvajoganjälbmái
1590 Soajtejohka	Soajtejohka Avviljogas gieldda rád jái
1591 Továsjuuhâ	Továsjuuhâ Avviljogas gieldda rád jái
Duortnosjoga čázádat	
1423 Leahttáseatnu	Leahttáseatnu Vähäkurkkios Doareseatnonjälbmái
1426 Doareseatnu	Doareseatnu Leahttáseanus Vuottesjoganjälbmái

1432 Boazoeatnu	Boazoeatnu Doareseatnonjálmmis Boazojávrái
1436 Jiehtájohka	Jiehtájohka Buvssašjoganjálbmái
1440 Bálojohka	Bálojohka Bázetjoganjálbmái
1442 Ovnnesjohka	Ovnnesjohka gielddarájjs Ovnnesjávraí
1449 Bievrrašjohka	Bievrrašjohka Vuottesjávrris Bievrrašjávraí
1456 Geahkkil	Geahkkil Gállájohkanjálbmái

MIELDDUS 2 Lohpeguovllut

